

Skiltning på private veje

– kan man begrænse uvedkommende færdsel?

Private veje er privat ejendom, men de er – som alle andre ejendomme – undergivet offentligretlig regulering, primært gennem lov om private fællesveje. Men også andre love regulerer privates dispositioner over private veje. I det følgende søges afklaret, i hvilken udstrækning private veje må benyttes af andre end de færdselsberettigede, og hvilke muligheder, der er for at begrænse en sådan uvedkommende færdsel ved at opsætte skilte, hvilket indebærer en afklaring af samspillet mellem en række bestemmelser.

Af landinspektør, lic.geom.
Lars Ramhøj, Åalborg Universitet
lr@land.aau.dk

Vedkommende og uvedkommende færdsel

Private veje etableres hovedsageligt for at skaffe én eller flere ejendomme vejadgang til offentlig vej. Færdselen for de vejberettigede ejendomme hviler da på en vejret, der som helt overvejende hovedregel stiftes efter aftale med vejejerer. Sådanne veje er private fællesveje jf. privatvejslovens (lbkg. nr. 670 af 19. aug. 1999) § 3. Vejretten giver ikke kun ejeren af den vejberettigede ejendom ret til at færdes på vejen, men også dennes husstand, ansatte og alle, der har ærinde på ejendommen, har ret til færdsel. Færdslen er kun begrænset i art og omfang i den udstrækning, det fremgår af stiftelsesgrundlaget eller dennes forudsætninger.

Vejretten defineres ofte som en ret til fri og uhindret færdsel. Det må antages, at en vejret, der alene meddeles uspecificeret som en "vejret", også indeholder en sådan ubegrænset ret til færdsel. Det betyder, at vejejerer ikke uden videre kan opsætte en bom eller etablere andre foranstaltninger, som indskrænker de vejberettigedes brug af vejen. Vejretten indeholder alene en ret til færdsel, hvorfor f.eks. parkering eller anden brug af vejen (f.eks. til oplag) forudsætter eksplicit aftale. Veje, der alene anlægges af hensyn til færdslen på ejendommen er ligeledes private veje, men tjener vejen ikke som adgangsvej for en anden ejendom, er den ikke en privat fællesvej.

I hvilken udstrækning kan private veje så benyttes af andre end de vejberettigede (i vid forstand jf. foran)? En sådan færdsel betegnes i det følgende: uvedkommende færdsel,

Skilte, der forbyder uvedkommende færdslen på veje i det åbne land, er som følge af naturbeskyttelseslovens § 26 kun berettiget i ganske særlige tilfælde og forudsætter politiets samtykke, hvis skiltningen foretages med en officiel færdselstavle. Det forhold at færdselstavler, der begrænser færdslen, alene skal godkendes af politiet, medfører, at der kan opsættes skilte, som er ulovlige iht. til naturbeskyttelsesloven, hvilket var situationen i det eksempel, som er vist på billedet. Skiltet er efterfølgende blevet fjernet på kommunens foranledning.

sel, hvilket ikke skal forstås på den måde, at færdslen nødvendigvis er uberettiget. Har det i så fald nogen betydning, hvordan den private vej er udformet/indgår i det almindelige vejnet? En privat vej kan nemlig fysisk fremstå meget forskelligt i marken lige fra en grusvej med to hjulspor, som alene fører til en enkelt ejendom, til en asfalteret vej, der indgår i det almindelige vejssystem.

Udgangspunktet er, at privat ejendom er undergivet privatlivets fred, hvorfor uvedkommende ikke har ret til at færdes på ejendommen. Man må derfor ikke gå ind på anden mands grund. Det fremgår da

også af mark- og vejfredslovens (lbkg. nr. 61 af 19. jan. 2007) § 17, at "den, som uden ejerens tilladelse eller anden hjemmel færdes på anden mands grund eller som færdes ad en privat vej, hvor det ved færdselstavle eller andet lovligt opslag er tilkendegivet, at færdsel eller færdsel af den pågældende art er forbudt, straffes med bøde". Straffelovens § 264 supplerer denne bestemmelse, idet der kan idømmes bøde eller fængsel på op til 6 måneder til den, som uberettiget skaffer sig adgang til andet ikke frit tilgængeligt sted, eller undlader at forlade fremmed grund efter at være opfordret hertil. Bøde mv. ef-

ter straffeloven kan dog kun idømmes, hvis man har forceret et hegn eller lignende, tilsidesat et skilt eller overhørt en opfordring til at forføje sig.

Overtrædelser af straffelovens § 264 kan påtales privat, men offentlig påtale er mulig efter anmodning (straffelovens § 275 stk. 1 og 2). Derimod kan krænkelse af mark- og vejfredslovens § 17 alene påtales privatretligt gennem et civil retssøgsmål.

Ved vurderingen af, om uvedkommende må færdes på uskiltede, private veje, må der anlægges en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder og de stedlige forhold. Forholdene kan være sådan, at uvedkommende færdsel kan være berettiget. I den henseende er det væsentligt, om færdslen sker på et vejareal, og om færdslen er reguleret gennem skiltning (se nedenfor). Det må nok også tillægges betydning om vejen er en privat fællesvej, da vejerejeren jo i så fald skal tåle al vedkommende færdsel til de vejberettigede ejendomme. Men herudover har det formentlig navnlig betydning, hvordan vejen fremtræder og henligger i marken.

Alle og enhver kan således færdes til fods, på cykel og i køretøjer på private veje, der udgør en integreret del af det almindelige vejnet f.eks. i et villaområde, mens færdsel på interne markveje sandsynligvis er uberettiget. Færdsel til fods og på cykel på sådanne veje vil i det åbne land normalt være berettiget som følge af bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 26. Ovennævnte bestemmelse i straffeloven, der lægger vægt på den fysiske tilgængelighed, støtter den antagelse, at det formentlig er relevant, om vejen i marken henligger adskilt fra de ejendomme, den fører over, således som det f.eks. vil være tilfældet, hvis der langs vejens sider er opsat hæk, stakit eller andet hegn. I så fald vil der jo ikke være tale om fysisk indtrængen på private enemærker. Hvis man derimod ved at færdes på vejen så at sige føres ind på ejendommen/grunden, er uvedkommende færdsel formentlig ikke tilladt.

Man kan derfor sammenfatte ovenstående på den måde, at uvedkommendes mulighed for at færdes på private veje afhænger af de konkrete forhold, hvor de stedlige forhold, vejens udseende, status og skiltning er afgørende for, om færdslen er berettiget. Uvedkommende færdsel må således kunne ske ad veje, som indgår i det almindelige vejnet eller henligger som selvstændige færdselsarealer, og hvor det ikke ved skilt-

ning er tilkendegivet, at færdsel er forbudt.

Hvordan kan skiltning foretages?

Vejere og vejberettigede kan have interesse i, at færdslen ad privat vej begrænses, f.eks. gennem et forbud mod uvedkommende færdsel eller mod gennemkørende færdsel. Det almindeligste er da, at der ønskes opsat skilt herom. I så fald skal flere lovområder iagttages.

Som det fremgår af ovennævnte bestemmelse i mark- og vejfredslovens § 17, kan det være forbundet med bødestraf at færdes på en vej, hvor der er opsat skilt eller opslag om, at den udøvede færdsel er uberettiget. Men tilkendegivelsen om færdselsbegrænsningen skal være lovlig. Hertil bemærkes, at færdsel ifølge naturbeskyttelseslovens (lbkg. nr. 749 af 21. juni 2007) § 26, stk. 1 til fods og på cykel ad veje og stier i det åbne land kun kan forbydes, hvis "færdslen er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer privatlivets fred, eller hvis der er behov for beskyttelse af plante- og dyreliv". Bestemmelsen indeholder yderligere regler om færdselsbegrænsning. Praksis på området er restriktiv.

Tilkendegivelsen skal udtrykkeligt forbyde den pågældende færdsel – hvorfor en oplysning om, at vejen er "privat" ikke i sig selv har nogen betydning for færdslen ad vejen. Et officielt udseende skilt om, at en vej var "privat vej" blev dog efter omstændighederne anset for at være i strid med naturbeskyttelseslovens, idet skiltet var placeret ved en vej, der førte gennem en – ganske vist oplukkelig – låge i et hegn, Kendelser om Fast Ejendom 2001, s. 153. Som det fremgår af bestemmelsen, kan færdselsbegrænsningen foretages med såvel uautoriserede som officielle færdselstavler (se nedenfor).

Der er ikke i naturbeskyttelsesloven krav om, at et evt. skilt, der forbyder færdsel til fods (eller for så vidt også anden form for færdsel, som ikke omtales i § 26, f.eks. kørsel og ridning) skal godkendes af nogen myndighed. Der kan altså opsættes uautoriserede skilte, men kommunen har efter stk. 3 mulighed for "helt eller delvis [at] tilsidesætte et forbud mod gående og cyklende færdsel for gennemgående veje og stiers vedkommende og kan i særlige tilfælde tilsidesætte et forbud mod ridning på gennemgående private fællesveje." Det må antages, at gennemgående veje skal forstås som modsætningen til blinde veje, som alene har

til formål at tilgodese den interne færdsel på ejendommen. En privat fællesvej, der jo tjener som færdselsareal for anden ejendom, end den, hvorpå vejen ligger, må antages at være en gennemgående vej jf. Kendelser om Fast Ejendom 2006, s. 348, hvor en vej, der forbinder Haslev Orned med Bregnemade Skov, blev anset for at være en gennemgående vej. Kommunen skal altså handle reaktivt.

Hvis der på private fællesveje på landet ønskes opsat officielle færdselstavler, skal politiets samtykke indhentes, ligesom politiet, hvor færdselsmæssige grunde tilsiger det, kan forlange uautoriserede skilte fjernet (færdselslovens § 97, stk. 2).

Hertil kommer, at kommunen som vejmyndighed på private fællesveje i byer efter privatvejslovens § 44 kan lade foretage forandringer ved en privat fællesvejs indretning eller anlæg og foretage hel eller delvis afspærring af vejen for gennemgående trafik samt foretage andre færdselsmæssige foranstaltninger med henblik på at begrænse færdslen på vejen. Selv om det ikke direkte fremgår af bestemmelsen, betyder den, at kommunens godkendelse skal indhentes, når der ønskes foretaget færdselsmæssige begrænsninger.

Kan det accepteres, fremgår det af færdselslovens (lbkg. nr. 11 af 8. nov. 2006) § 92, at politiet skal samtykke, hvis der fastsættes bestemmelser, som indvirker på vejens udnyttelse eller indretning. – Færdselsloven gælder for alle veje, der benyttes til almindelig færdsel af én eller flere færdselsarter (§ 1) og for såvel offentlige som private veje (§ 2, nr. 26). Det betyder, at private fællesveje er omfattet, mens veje, der alene benyttes af den ejendom, hvorpå vejen ligger, ikke er omfattet, f.eks. landbrugsejendomme og industrivirksomheder.

Omvendt kan politiet efter § 92a med kommunens samtykke træffe beslutning om ubetinget vigepligt og om ensretning af private fællesveje i byer. Giver politiet samtykke, skal færdselsbegrænsninger ske i form af officielle færdselstavler.

Fysisk afspærring af private fællesveje, f.eks. ved bom, kræver såvel på landet som i byen politiets godkendelse (færdselslovens § 97, stk. 3), samt i byer tillige kommunens efter privatvejslovens § 44.

Det er altså muligt at begrænse færdsel gennem skiltning, idet færdsel til fods og på cykel dog normalt ikke kan hindres på private veje og stier på landet, men skilte på veje i byer kan kun opsættes med kommunens godkendelse og med politiets samtykke, og skal ske i form af officielle færdselstavler.

◀
*Oversigt over hovedlinjerne
for skiltning af private fællesveje.*

Opsætning af skilt på	Skal skiltning godkendes?	Af hvem?	Bemærkning
Private veje på landet	Nej	-	Kommunen kan modsætte sig skilte, der begrænser gående og cyklende færdsel samt ridning ad gennemgående veje
Private veje i byer	Ja	Kommunen med politiets samtykke	